

Župnija, posvečena sv. Nikolaju.

Pravilno orientirana cerkev stoji na rečni terasi v vzhodnem koncu vasi. Viri in literatura : Ignacij Orožen: Bisthum und Diöcese Lavant I, Maribor 1875.

Karakteristika: Cerkev sestavljajo : prizmatičen zvonik, pravokotna ladja z enako širokim in visokim, $3/8$ zaključenim presbiterijem ter na jugu mu prizidana pritlična zakristija. Kritina je opečna, zvonik pa ima osenstrano piramidasto; pločevinasto streho. Cerkev je običajnega koncepta in povprečnega videza. Obdaja jo pokopališče, katerega obzidje krepijo podporniki, vhod pa oblikuje stopničasto čelo in ppk portal z robom, posnetim na ajdovo zrno.

Zunanjščina: Zvonik je v celoti poznogotske gradnje iz začetka 16. stol. Oklepa ga močan pristrešen talni zidec, pristrešen spodžlebljen friz in raven, dvakrat paličasto profiliran fabion iz 17. stoletja. Vogale oblikuje jo pravilni klesanci. Na ometu so še vidni sledovi stare polihromacije, pod frizom pa pas okroglobočnega krogovičja opečne barve. Vhod v zvonico je zašiljen, posnet na porez. Zvonico pokriva banja z dvema sosvodnicama, v južni steni pa ima preprost pravokoten marmornat kropilnik. Glavni portal je zašiljen ter ima profil žleb-palica - žleb in originalne vratnice. Nad vhodom sta dve pp lini, posneti na porez, sledi kma pa edina urna številčnica. Zvonove line so tri, velike, deloma zašiljene, deloma polkrožne, s porezi; proti vzhodu pa je manjša pp lina z enakim porezom.

Cerkev je brez talnega zidca, katerega nakazuje le presbiterijev del, in konkavnim napuščem. Ogli kažejo sledove naslikanih diagonalnih polj. Okna so pp in bp s pravokotnimi mrežami. V severni steni je pri tleh vzdignjen vrh velikega rimskega nagrobnika z dvema levoma v sredini z golim genijem. Sicer je zunanjščina bp, kar velja tudi zakristijo, le da ima ta nekaj pristrešen talni zidec in diagonalne okenske mreže, v zahodni steni pa kamenit pp portal z železnimi, mrežasto okovanimi vratnicami in sivkasto rinko. Vratnice kažejo na 17. stoletje in je verjetno od takrat tudi zakri-

stija.

Notranjščina: Tlak je črno-bel, cementen. Empora je zidana in počiva na dveh toskanskih stebrih ter dveh križnih obokih. Ima levo stopnišče in polno ograjo s pps polji. Ladjo členijo trije pari obstenskih slopov in oproge, okrašene z bisernično spremljanimi polji, križna oboka in rombast "sklepnik" s hruštančasto križno režo. Slavolok je ppk. Presbiterij pokriva banja s sedmimi globokimi sosvodnicami. Desno vodi v zakristijo pp portal s profilirano gredo. Zakristijo členijo dva para pilastrov, dve oprogi in križni obok. Vsa poslikava notranjščine je bp.

Oprava: Glavni oltar ima plátnen báročen antependij, okrašen z ákantóvjem in Miklavževo podobo. Podstavek je širši od menze, predela stopnišča v prostor, je okrašena z akantom, na straneh pa oblikuje konzoli. N stavek nosijo tri pari stebrov, d katerih je sprednji par uvit. Ušesa oblikuje trakast akant. Golčasto ogredje je v sredini ločno prekinjeno, krasita pa ga segmenetni krili z angeloma. Atika je replika nastavka, zaključuje pa jo kip sv. Mihaela. Osrednjo dolbino krona bogata tračno-akantasta kartuša z letnico 1895. V nastavku so kipi Luke, Janeza, Nikolaja, Marka in Matevža v atiki pa: Jožefa, BO v glorijski in Izidorja. Bogat tabernakelj z adorantom krasí trakovje, mreža in že školjkovina. Na hrbtni strani je letnica ..86. Kanon tablici sta poznobaročno-klasicistični. Oltar je po starem kronogramu: DIVO NI - Colao semper gloria honorqVoqVe iz četa 1718., tabernakelj iz sredine, kanon - tablice pa iz zadnje četrtine 18. stoletja. Oltar je neokusno prebarvano, dovolj bogato in kvalitetno delo našega podeželskega baroka. Levi stranski oltar ima prizmatično menzo, enako široko predelo, nastavek s parom stebrov in golčastima kosoma ogredja, tračno-akantasti ušesi in atiko kot repliko nastavka, zaključeno z ravno gredo in baročno vazo. V nastavku je kip LMB, nad njim bogata kartuša, v atiki pa Joahim. Prvotno je bil oltar posvečen sv. Vidu z oljno sliko svetnika z grbom in letnico 1740 v kartuši. Sem je bil prinešen iz Mihaelove cerkve v Razvanju. Oltar povprečne kvalitete.

Desni stranski oltar ima prizmatično menzo, razgibano z akantom okrašeno predelo, nastavek s stebroma in pilastroma ter golčastima kosoma ogre =

dja in atiko s stebroma in volutama ter usločenim volutastim zaključkom s cvetno košarico na vrhu. Ob straneh sta kipa Štefana in Lovrenca, na ogredju Terezije in Ane, v nastavku pa v originalnem okviru oljna slika R. Kotnika iz leta 1948. V atiki nad sliko je letnica 1894 ter originalna slika sv. Doroteje z mečem in košaro cvetja. Oltar je iz tretje četrtine 18. stoletja ter je mizarsko kakor dobro, kiparsko pa rustikalno delo. Prižnica je pet-osminkesega tlorisa, okrašena z uvitimi stebri, v pps ni-
šah pa so kipi štirih cerkvenih očetov. Steno členi stebriščna arhitektu-
Baldahin enakega tlorisa členijo golše, zaključujejo pa volute z vazami,
puti in Nikolajevim kipom na vrhu. Prižnica je iz začetka 18. stob tja.
Križev pot je starejša kopija po Pirichu.

Orglje so preprosto baročno delo.

Cerkvene klopi so postbaročne.

Zakristijska omara je preprosto baročno delo iz prve polovice 18. stol.

Oprema: Na ladjski steni je baročen kip Pieta, v slavaloku pa enak kip Immaculate. Oba sta povprečne kvalitete.

Ciborij je postgotški iz 1. polovice 17. stoletja. Misal je iz leta 1724.

Zvonik: V prvem nadstropju je sled križnega oboka, železen zvon pa je iz leta 1945.

Podstrešje: Oboki so opečni. Sled prvotne strehe na zvoniku dokazuje, da
da je bila ladja prvotno nekoliko nižja. Belež ladje in presbiterija je
enoten, fabion pa kaže preprosto spodrezano obliko. Zakristija je prizidek

Resume: Cerkev se prvič omenja l. 1512., mežnarijo pa je dobila leta 1605.

Leta 1736. je bil poravnani dolg za nabavo novih oltarjev in prižnice.

Sedanja stavba je v celoti (morda je presbiterij nekoliko mlajši) iz začet-
ka 16. stoletja., je da je imela v presbiteriju drugi obok, v ladji pa tabu-
lat. V drugi polovici 17. stoletja so cerkev nekoliko dvignili, v ladji xxx
obokali, v presbiteriju preobokali, in prizidali zakristijo. Takrat so pre-
delali okna in obnovili vso zunanjščino.

Okolica: V vasi stoji nadstropen, 6 x 3 osen dvorec, s traverznim balkono

na štirih kamenitih slopih. Pritličje členi maltasta rustika in zaključujezidec, okna v nadstropju pa okvirja arhitektura. Portal je širok, pp, z bidermajerskimi vretnicami. Vežo pokriva križno-grebenasti obok, desno stopnišče ima podest in dva križna oboka, nadstropna veža pa raven ometan strop. Pritlične prostore pokrivajo križni oboki, klet banja s sosvodnicami nadstropje pa ravni stropi. Stavba kaže v kleti kamenito, sicer pa je opečne gradnje. Stavba je iz ca 1700 ter je prvotno služila kot marof. Leta 1730 so jo posedovali Herbersteini, pozneje različni lastniki. Danes je stavba močno predelana. Obdaja jo precejšen smrekov park.

V vasi imajo hiše št. 38, 43, 46, 51, in 55 postbaročne fasade z deriviranimi elementi pilastrov in lizen. Ostale hiše so bp.

V vasi ni nobene vredne kapele ali znamenja.

Konservatorske opombe: Cerkev je sicer vzdrževana, vendar potrebna renovacije.

Registerske opombe: Dosedanji stroški so bili kriti iz imetnikovih sredstev.

Ostalo: Ob cesti Miklavž-Dolgoše stoji na polju večje, zidano, slopasto, znamenje, katerega slop krasi zgoraj razgibano zaključena polja, široko hišico pa potlačeno-ločne niše. Fabion je konkaven, streha je pločevinasta, piramidasta. Na znamenju so opazni sledovi slikarije. Znamenje je baročno in verjetno kužno.

Dolgoše: Nad reko št. 1-je čeden primer pritlične, bidermajerske hiše, ki je vreden ohranitve. Stavba je 5 x 2 osna, vna pa pp portal ter lunasta polja nad okni.

V isti ulici je več postbidermajerskih in postbaročnih kmečkih hiš, posebno številki 17 in 29. Portali so ppk, pps in pp oblik ter imajo ohranjenih precej bidermajerskih vratnic. V njih se kaže močan in dolgotrajen klasiističen odmev, ki je živel v oblikovanju fasad in predvsem portalov.

Dupleška c. št. 243 : ima postbidermajersko koncipirano, kmečko okrašeno fasado.

Kapela na križišču Dupleške ceste in Svenškove ulice je bp.

Svenškova ulica je mlajši delax naselja in bp. Iz tega sledi, da je Ulica

nad reko s svojo paralelno parcelacijo in bidermajerskim hišnim fondom jedro naselja, ki je nastalo v sedanji obliki v 1. polovici 19. stoletja.

Ob cesti Dolgoše - Brezje stoji postbaročna kapela z bidermajerskimi mrežastimi vratnicami, katere oprava (kip MB) je rustikalno delo.

Rogoza: Zidano slopasto znamenje je brez podstavka, slop krase plitve ppk niše, sledi močan profiliran zidec, hišica s ppu nišami in konkavnim fabionom ter pločevinasta, piramidasta streha. Okoli 4 m visoko znamenje iz 17. stoletja stoji sredi naselja poleg ribnika in lipo ter tvori miljejsko podčrtano kompozicijsko enoto z okoliškimi hišami.

Opombe:

Jože Curk: Zapiski mariborske topografije, 1962.